

De stem van de leerling

Leerlingen actief betrekken bij besluitvorming. En dan niet alleen in de klassieke opvatting van leerlingparticipatie (inspraak via bijvoorbeeld de leerlingenraad) maar ook in een vorm waarbij alle leerlingen zelf keuzes kunnen maken ten aanzien van het eigen leerproces. Zowel wat betreft de inhoud ('ik wil meedenken over wat relevant is om te leren') als met betrekking tot de vorm ('ik wil eerst de theorie uit het lesboek bestuderen en er daarna over praten met klasgenoten').

Dat is de essentie van *Student Voice*, een Europees project waarin SLO, samen met partners in Hongarije, Slovenië, Schotland en Ierland modellen ontwikkelt voor onderwijs dat meer ruimte geeft aan de stem van de leerling en hem sterker verantwoordelijk maakt voor zijn eigen leerproces. SLO'ers Annette van der Laan en Jeroen Bron vormen de Nederlandse vertegenwoordiging in het project. De landen willen volgens Van der Laan ideeën uitwisselen over leerlingbetrokkenheid en -participatie en daar in samenwerking met scholen tools bij maken: "De kernvraag is: welke hulpmiddelen en methodieken kun je inzetten om leerlingen meer betrokken te maken bij hun eigen leeractiviteiten en wat voor leerkrachten heb je nodig om het concept Student Voice ook daadwerkelijk te implementeren. Dat zijn ook de vragen die we stellen aan de basisscholen die samen met ons participeren in dit project."

Vaste plek

Deze vorm van leerlingparticipatie, mede bedoeld om kinderen bewuster en meer betrokken te maken bij hun eigen leren (wat en hoe) en te laten oefenen met burgerschapsvaardigheden zoals communiceren en samen besluiten nemen, is volgens Van der Laan een essentieel onderdeel van samenhangend burgerschapsonderwijs: "Je ziet dat er op basisscholen best wel aandacht wordt besteed aan inspraak van leerlingen en andere vormen van burgerschap maar vaak is het nog ad hoc en niet in samenhang. Nu eens bij wereldoriëntatie, dan bij sociale vaardigheden, soms in een vakoverstijgend project. Student Voice wil burgerschap en leerlingparticipatie in het primair onderwijs een vaste plek geven en daarnaast inventariseren wat er op dat gebied al gebeurt."

Opbrengst

Het project eindigt in 2019. Wat zal er dan tot stand gebracht zijn? Bron: "Elk deelnemend land is bezig met scholen samen te werken. Op de website voiceofstudents.eu zullen de resultaten van die samenwerking gepubliceerd worden. Er komen video's over wat er in de verschillende landen gebeurt. Leerkrachten vertellen over hun ervaringen en delen lesvoorbeelden. En er zullen tools te downloaden zijn die wij samen met onze partners hebben ontwikkeld. In het Engels uiteraard, aangezien het een Europees project is."

Steeds hogerop

Een voorbeeld is de inspraakladder. Deze telt acht treden, die steeds een bepaald niveau van medezeggenschap weergeven. De laagste trede is het ontbreken van elke vorm van inspraak. Naarmate we hoger klauteren, neemt de invloed van leerlingen toe. Op niveau zes informeren de volwassenen de kinderen over beslissingen die ze genomen hebben. Op trede zeven zijn het de leerlingen zelf die in actie komen. Op het hoogste niveau nemen volwassenen en kinderen samen de beslissingen.

Keuzes maken

Een andere tool is *The curriculum negotiation method*. Dit is een hulpmiddel voor individuen en groepen om te komen tot algemeen gedragen curriculumkeuzes. In de eerste fase verzamelen alle betrokkenen informatie over het betreffende onderwerp. Vervolgens brengen ze hun bevindingen samen in een *mindmap* en bepalen aan de hand daarvan welke vragen ze het meest relevant vinden. In de volgende ronde wordt bepaald welke vragen beslist aan de orde moeten komen en welke alleen optioneel. Ten slotte worden de vragen over verschillende groepen verdeeld en maakt elke groep een plan van aanpak voor de beantwoording ervan. Deze methode wordt in de rest van de tool verder uitgewerkt.

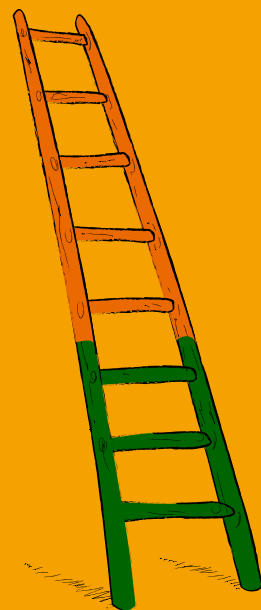
Symposium

Op 20 september organiseert SLO is in samenwerking met het College voor de Rechten van de Mens een symposium in Utrecht over 'de stem van de leerling'. Het zal onder meer gaan over de vraag waarom en hoe we leerlingen mee kunnen laten praten en beslissen over schoolaangelegenheden en op welke manier we ze meer zeggenschap kunnen geven over hun eigen leerproces. ☞

☞ Meer informatie:

Annette van der Laan, a.vanderlaan@slo.nl
Jeroen Bron, j.bron@slo.nl
www.burgerschapindeschool.nl

Zie ook: Student Voice: <http://voiceofstudents.eu/>

21 slo